

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
Кафедра лексикології та стилістики англійської мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної роботи

(П.І.Б.)
2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Когнітивна лінгвістика

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Спеціальність: 035 Філологія

Спеціалізація: 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська

Факультет романо-германської філології

2021-2022

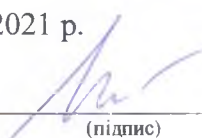
Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни «Когнітивна лінгвістика»

Розробник програми: Колегаєва І.М., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри лексикології та стилістики англійської мови

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри лексикології та стилістики англійської мови

Протокол № __ від “__” _____ 2021 р.

Завідувач кафедри

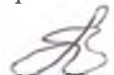

_____ (підпис)

(Колегаєва І.М.)

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною комісією (НМК) факультету романо-германської філології

Протокол № 12 від. “18” червня 2021 р.

Голова НМК

_____ (підпис)

(Телецька Т.В.)
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № __ від. “__” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ (підпис)

(_____) (прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № __ від. “__” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ (підпис)

(_____) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість кредитів – 3 Годин – 90 Залікових модулів – 1 Змістових модулів – 1	Галузь знань 03 Гуманітарні науки Спеціальність: 035 Філологія Спеціалізація: 035.04 Германські мови та літератури (переклад включно), перша англійська Рівень вищої освіти: Другий (магістерський)	За вибором студента	
		Рік підготовки:	
		2-й	2-й
		Семестр	
		3-й	3-й
		Лекції	
		8 год.	2 год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		72 год.	84 год.
		Форма підсумкового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Когнітивна лінгвістика» входить до циклу лінгвістичних дисциплін, що формують лінгвістичну базу перекладача. Навчальна програма становить собою стислий курс вивчення когнітивних аспектів вербальної комунікації. У цьому курсі викладені основні положення теоретичної бази когнітивної лінгвістики як науки, що входить до парадигми когнітивних наук сучасності, визначено терміносистему когнітивістики, розглянуто принципи когнітивної діяльності при сприйнятті і вербальному означуванні довкілля, представлено типологію картин світу. Значну увагу приділено питанням когнітивної семантики і когнітивної граматики різних мов.

Метою викладання навчальної дисципліни «Когнітивна лінгвістика» є ознайомити студентів із основними засадами когнітивної наукової парадигми. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Когнітивна лінгвістика» є такі: висвітлити стрижневі засади та поняття когнітивної лінгвістики; визначити поняття картини світу та її співвідношення із мовною картиною світу; проаналізувати результати концептуалізації дійсності; дослідити особливості вербалізації концептів у мові та мовленні.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

Загальні компетентності:

ЗК 1 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 2 Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 3 Здатність до пошуку, опрацювання, аналізу та синтезу інформації з різних джерел.

ЗК 7 Здатність до абстрактного мислення аналізу та синтезу.

ЗК 10 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 12 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 13 Здатність ідентифікувати і вживати різні способи спілкування з представниками інших лінгвокультур

Фахові компетентності

ФК 1 Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних та перекладознавчих теоріях, напрямках і школах.

ФК 3 Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

ФК 10 Здатність до самостійного оволодіння новими знаннями, критичного оцінювання набутого досвіду з позиції останніх досягнень методики філологічної науки, зокрема перекладознавства, та соціокультурної практики.

Програмні результати навчання:

ПРН 1 Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного

самовдосконалення.

ПРН 2 Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

ПРН 4 Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ПРН 5 Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.

ПРН 6 Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.

ПРН 8 Демонструвати вміння проводити лінгвостилістичний, передперекладацький та перекладацький аналіз різножанрових текстів для визначення загальної стратегії перекладу залежно від мети перекладу, стилю, жанру, типу тексту та характеру адресата.

ПРН 10 Збирати й систематизувати мовні та мовленнєві, літературні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів, жанрів і галузей.

ПРН 11 Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПРН 12 Дотримуватися правил академічної доброчесності.

ПРН 13 Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПРН 15 Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

ПРН 16 Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі (зокрема перекладознавства) для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1: Мовні особливості когнітивного дискурсу

Тема 1. Наукові парадигми в історії мовознавства. Когнітивна лінгвістика.

Тема 2. Картина світу та її варіанти

Тема 3. Концептуалізація світу та її результати: концепт, гештальт, фрейм, скрипт, пропозиція

Тема 4. Когнітивна семантика. Категоризація. Теорія прототипів

- Тема 5. Теорія концептуальної метафори.
 Тема 6. Когнітивна граматика
 Тема 7. Когнітивна прагматика
 Тема 8. Зразки когнітивних досліджень. Вербалізація концепту
 Тема 9. Принципи когнітивного дослідження мови та мовлення.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Усього	Денна форма				Заочна форма				
		у тому числі				Усього	у тому числі			
		Л	п/с	Ла б	Ср		л	п/с	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Мовні особливості когнітивного дискурсу										
Тема 1. Наукові парадигми в історії мовознавства. Когнітивна лінгвістика	10	2			8	6	2			4
Тема 2. Картина світу та її варіанти	2	2								
Тема 3. Концептуалізація світу та її результати: концепт, гештальт, фрейм, скрипт, пропозиція	18	2			16	10				10
Тема 4. Когнітивна семантика. Категоризація. Теорія прототипів	10		2		8	22		2		20
Тема 5. Теорія концептуальної метафори	2	2								
Тема 6. Когнітивна граматика	10		2		8	20				20
Тема 7. Когнітивна прагматика	18		2		16	22		2		20
Тема 8. Зразки когнітивних досліджень. Вербалізація концепту	18		2		16	10				10
Тема 9. Принципи когнітивного	2		2							

дослідження мови та мовлення										
Разом за змістовим модулем	90	8	10		72	90	2	4		84
УСЬОГО	90	8	10		72	90	2	4		84

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття навчальним планом не передбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Когнітивна семантика. Категоризація. Теорія прототипів (тема 4)	2/2
2	Когнітивна граматика (тема 6)	2
3	Когнітивна прагматика (тема 7)	2/2
4	Зразки когнітивних досліджень. Вербалізація концепту (тема 8)	2
5	Принципи когнітивного дослідження мови та мовлення (тема 9)	2

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ Види завдання	Кількість годин
1.	Напрями когнітивної семантики. Доповідь (тема 1)	8/4
2.	Концепт як базова когнітивна сутність. Реферат (тема 3)	16/10
3.	Категоризація та теорія прототипів. Конспект (тема 4)	8/20
4.	Типи концептів. Доповідь (тема 8)	16/10
5.	Когнітивна граматика. Конспект (тема 6)	8/20
6.	Когнітивна прагматика. Конспект (тема 7)	16/20
	Загалом	72/84

9. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання навчальним планом не передбачено.

10. Методи навчання

Лекції викладача, пояснення, дискусія, обговорення найскладніших і спірних питань, відповіді на питання, робота з основною і додатковою

літературою, аналіз текстів, виконання завдань самостійної роботи, підготовка і виступи з доповідями, обговорення доповідей.

11. Методи контролю

Оцінювання усних відповідей та завдань самостійної роботи, оцінювання доповідей підсумкове бланкове тестування.

Контроль засвоєння змісту курсу здійснюється наступним чином:

а) поточний контроль: за відвідування лекцій та відповіді на практичних заняттях студенти отримують 3 бали за кожне (27 балів загалом); студенти заочної форми отримують по 9 балів за відвідування лекції та відповіді на практичних заняттях (27 балів загалом);

б) підсумковий контроль: реферат студента оцінюється 23 балами. Підсумкова тестова робота студента оцінюється 50 балами.

12. Питання для підсумкового контролю

1. Наукові парадигми в історії мовознавства. Когнітивна лінгвістика.
2. Картина світу та її варіанти
3. Концептуалізація світу та її результати: концепт, гештальт, фрейм, скрипт, пропозиція
4. Когнітивна семантика. Категоризація. Теорія прототипів
5. Теорія концептуальної метафори.
6. Когнітивна граматики
7. Когнітивна прагматика
8. Вербалізація концепту

13. Розподіл балів, які отримують студенти Для денної форми

Поточний контроль									Підсумковий контроль		Сума балів
Змістовий модуль №1									Реферат	Підсумковий тест	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9			
3	3	3	3	3	3	3	3	3	23	50	100

Для заочної форми

Поточний контроль									Підсумковий контроль		Сума балів
Змістовий модуль №1									Реферат	Підсумковий тест	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9			
9			9			9			23	50	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту та диференційного заліку	для заліку
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	Задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

--

15. Рекомендована література

Основна

1. Голубовская И.А. Этнические особенности языковых картин мира: монография. К.: Киевский университет, 2002. 293 с.
<https://ua1lib.org/book/3022207/098728?id=3022207&secret=098728>
2. Маслова В.А. Когнитивная лингвистика: Учебное пособие. Минск: ТетраСистемс, 2004. 256 с.
https://platon.net/load/knigi_po_filosofii/kognitivnye_nauki/maslova_v_a_kognitivnaja_lingvistika_2008/17-1-0-1466
3. Приходько А.М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя: Прем'єр, 2008. 332 с.
http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/745/1/Prykhodko_Concept_and_concept_systems.pdf
4. Мартинюк А. П. Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики /Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 196 с.
<https://core.ac.uk/download/pdf/46595102.pdf>
5. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2006. 716 с.
https://www.academia.edu/19314183/Selivanova_O_O_Suchasna_lingvistyka_narriamy_ta_problemy_1576

Додаткова

1. Вежбицкая А. Семантические универсалии в описании языков / Пер. с англ. А.Д. Шмелева под ред. Т.В. Булыгиной. М.: Языки русской культуры, 1999. I-XII, 780 с. <https://library.geotar.ru/book/ISBN5785900327.html>
2. Гумбольдт В. фон Избранные труды по языкознанию / Пер. с нем. М.: Прогресс, 2000. 400 с. https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/antropologija/gumboldt_v_fon_izbrannyye_trudy_po_jazykoznaniju/5-1-0-196
3. Лакофф Дж. Женщины, огонь и опасные вещи. Что категории языка говорят нам о мышлении. М.: Языки славянской культуры, 2004. 792 с. https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/kognitivnyye_nauki/lakoff_dzhordzh_zhenzhiny_ogon_i_opasnye_veshhi_chno_kategorii_jazyka_govorjat_nam_o_myshlenii_2004/17-1-0-986
4. Попова З.Д., Стернин И.А. Когнитивная лингвистика. / З.Д. Попова, И.А. Стернин М.: АСТ: Восток – Запад, 2007. 314 с. <https://www.twirpx.com/file/2464251/>
5. Краткий словарь когнитивных терминов / Кубрякова Е.С., Демьянков В.З., Панкрац Ю.Г., Лузина Л.Г. М.: Моск. гос. ун-т, 1996. 245 с. http://www.infolex.ru/elibrary_22633501.pdf
6. Лингвистический энциклопедический словарь / Гл. ред. В.Н. Ярцева. – 2-е изд., дополненное М.: Большая Российская Энциклопедия, 2002. 709 с. https://elementy.ru/catalog/7893/Lingvisticheskiy_entsiklopedicheskiy_slovar_DjVu_18_Mb_philol_msu_ru_ruslang_data_djvu_bes_yazyk_djvu
7. Chomsky N. Linguistics and Cognitive Science: Problems and Mysteries // The Chomskyan Turn. Ed. A. Kasher. Cambridge, Mass.: Basil Blackwell, 1991. P.26-53. <https://philpapers.org/rec/CHOLAC>
8. Fauconnier G. Mental Spaces / Gilles Fauconnier, Mark Turner // Cognitive Linguistics: Basic Readings / Ed. by D. Geeraerts. Berlin, New York: Mouton de Gruyter, 2006. P.303-371. <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/9783110199901.303/html>
9. Geeraerts D. A rough guide to Cognitive Linguistics / D. Geeraerts // Cognitive Linguistics: Basic Readings / Ed. by D. Geeraerts. Berlin, New York: Mouton de Gruyter, 2006. P.1-27. <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/9783110199901.1/html>
10. Langacker R.W. Foundations of Cognitive Grammar / Vol. 2: Descriptive Application / R.W. Langacker. Stanford: Stanford University Press, 1991. <https://www.sup.org/books/title/?id=2204>

Електронні інформаційні ресурси

- 1) <http://kolegaeva.onu.edu.ua/staty>
- 2) <http://www.cognitivelinguistics.org/en/about-cognitive-linguistics>